

A BME Idegen Nyelvi Központ Tolmács- és Fordítóképző Központjának őszi konferenciája

(Online, 2020. október 2.)

Ungár Nóra

E-mail: ungarnora@gmail.com

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Idegen Nyelvi Központ Tolmács- és Fordítóképző Központja évente, a Jeromos-nap környékén megszervezett konferenciájának idáig rendszeresen a BME TFK nagy előadóterme adott otthont, azonban 2020-ban a Covid-19-járvány miatt első alkalommal online rendezték meg.

Az online esemény hátránya a személyes találkozások hiánya volt. Ugyanakkor volt előnye is: a korábbi évekhez képest sokkal többen regisztráltak, és sokan követték is az eseményt élőben.

A konferencia szervezői az elmúlt években igyekeztek egyre inkább tágitani a konferencia témáját, és az Idegen Nyelvi Központ fő tevékenységén, a nyelvoktatáson, valamint a tolmács- és fordítóképzésen túlmutató témákkal foglalkozni más területekről meghívott előadók segítségével. Ez a törekvés nemcsak a fordítók és tolmácsok munkájának szélesebb körű megismertetését teszi lehetővé a szinergiák révén, de a nyelvi közvetítéssel foglalkozó szakembereknek is segít saját közösségükből, kutatási közegükből kilépve új impulzusokhoz jutni – ahogyan nyitóbeszédében Fischer Márta, a BME INYK igazgatója megfogalmazta.

A konferencia délelőtti programjának témája az írás volt. Az előadók részben a BME Szociológia és Kommunikáció Tanszékéről és az Ergonómiai és Pszichológiai Tanszékéről érkeztek, hogy a fordítók, nyelvi közvetítéssel és oktatással foglalkozók számára is hasznos új megközelítéseket mutassanak be.

Fischer Márta megnyitóbeszédét követően *Az írás elszáll, a szó megmarad című*, Hamp Gábor docenssel közösen írt előadásukban Bárányi Tibor adjunktus (mindketten a BME Szociológia és Kommunikációs Tanszékének munkatársai) mutatta be egyetemi gyakorlatából vett példán, hogyan értékelődött át az írás hi-telessége a digitális, instant írott kommunikáció széleskörűvé válását követően a különböző korosztályok számára. Az előadás kiindulópontját adó, megtörtént eset-

ben egy szeminárium hallgatói számára az e-mailben kiküldött tantárgyi sillabus tartalma csak akkor vált hiteles információvá a másodlagos fórumon, azaz a hallgatói Facebook-csoportban megjelent téves információhoz képest, amikor az oktató azt az órán szóban is megerősítette. A korábbi gyakorlattal szemben, az írott sillabus önmagában nem tudta betölteni az oktató és hallgatók közötti megállapodás szerepét. Bárány és Hamp az előadásukban egy nyelvfilozófiai kitérővel mutatták be, hogy egy beszédaktus értelmezésekor a közlések explicit tartalmán túl az implicit jelentés elsősorban kontextusfüggő. Az írásbeli aktusok korábban kötöttek voltak, hogy a beszélő jelenléte nélkül is értelmezhetőek legyenek, minimalizálva a kontextusfüggő beszédmozzanatok, implicit jelentések szerepét, melyek teret adhatnak a kontextusfüggő értelmezésnek. A digitális írásbeli kommunikáció általánossá válásával az írásbeli beszédaktusok jelentős része elkezdett beszédaktusként működni, vagyis a beszélők egyre kevésbé érzik fontosnak, hogy az implicit vagy kontextusfüggő mozzanatokat kizárják, a beszédpartnerre bízva az értelmezést. Ez a hatás átsugárzik az írásos dokumentumokra is, ezért lehetséges, hogy a hallgatók az e-mailben kapott dokumentumot kvázi chat üzenetként, hétköznapi beszélgetésként értelmezik, melynek tartalmát a közlő fizikai jelenléte és szavai tudják hitelesíteni.

Takács Ildikó, a BME Ergonómia és Pszichológia Tanszékének címzetes tanára *Írásblokk és halogatás – Tények és tippek* című előadásában mutatta be az írás halogatásának okait, gyakorlati tanácsokat is adva azoknak, akik írnak, legyenek hivatásos írók, hallgatók vagy akár mentorok. Az írásblokk és a halogatás okai között bemutatta a motiváció, a tervezés, az időkezelés, az önmenedzselés hiányosságainak buktatóit, és a halogatás okaiként azonosítható pszichés tényezők, az elköteleződés hiánya, a megfelelési kényszer, a kudarckerülés szerepét. Gyakorlati tanácsként az időtudatosság fejlesztését és az írás élvezetét javasolta a hallgatóságnak.

A délelőtti szekció utolsó előadója, Einhorn Ágnes a BME INYK docense *Írni vagy nem írni? Az íráskészség fejlesztése* címmel az írásnak a nyelvoktatásban és a fordítóképzésben betöltött szerepét járta körül. Előadásában azt vizsgálta, hogy a domináns nyelvoktatási paradigmák hogyan szorítják háttérbe az írás mint önkifejező készség fejlesztést az írás mint közvetítő készség fejlesztését célzó feladatokkal. Az íráskészség fejlesztése mint pedagógiai cél a feladatok tervezése és az értékelés szempontjából is több tervezést és több időt igényel a tanárok részéről. Az eredmény- vagy feladatközpontú modellek szerint tervezett feladatok megoldása és a feladatok alapján a nyelvtanulók kompetenciáinak értékelése is sokkal egyszerűbb, azonban ezek a feladatok jellemzően a tanuló már meglévő tudására építenek, és egyéb az íráshoz kapcsolódó készségeket nem fejlesztenek. A folyamatközpontú modellt követő feladatok megoldásához a tanulónak kell témát választania, anyagot gyűjtenie, terveznie, átterveznie, írnia, majd az értékelés alapján átírnia a szövegét; vagyis sokkal többféle készség fejlesztésére ad lehetőséget. A különböző modellek felvetik azt a kérdést is, hogy hogyan lehet az értékelés során fejleszteni a készségeket és ösztönözni az új elemek kipróbálását. Az előadás

felvázolta az íráskészség fejlesztésének kérdéseit a fordítóképzésben is: mely kompetenciaterek fejlesztésére lehet szükség, és releváns-e az önkifejezési készségek fejlesztése.

A konferencia délutáni programjának első, angol nyelvű prezentációjában a genfi Szellemi Tulajdon Világszervezetének (WIPO) fordítástámogatással foglalkozó munkatársai: Geoffrey Westgate (Head, Support Section, PCT Translation Division, WIPO) és Cristina Valentini (Head, Terminology Unit, Support Section, PCT Translation Division, WIPO) számoltak be Tamás Dóra terminológuskutatóval közösen a WIPO és a BME INYK terminológiai együttműködési projektjéről. A WIPO képviselői részletesen bemutatták a szervezet munkáját és a Szabadalmi Együttműködési Szerződés keretében működő fordítási részlegének munkáját, továbbá a fordítás támogatását szolgáló csoportokat, terminológiai adatbázisokat és alkalmazásokat. A szervezet egyetemekkel közös projektjei során a hallgatók egy konkrét témához kapcsolódó terminológiai munka során szereznek gyakorlatot, és munkájukkal hozzájárulnak a WIPO adatbázisának bővítéséhez. A projekt megvalósításáról és eredményeiről Tamás Dóra számolt be. A projekt a részt vevő hallgatók számára lehetőséget adott a WIPO munkájának, a szabadalmak szövegének és a kiválasztott téma – a vasúttechnika – terminológiájának megismerésére. A tényleges megbízási munka során végzett gyakorlat során elsajátíthatták az új terület feldolgozásához szükséges módszerek és stratégiák alkalmazását.

Berencsi Katalin, az Európai Bizottság Fordítási Főigazgatósága Magyar Nyelvi Osztályának terminológusa a DGT és a BME hallgatói közötti terminológiai együttműködés tapasztalatait mutatta be. A Magyar Nyelvi Osztály a többi nyelvi osztály példája nyomán vágott bele a projektbe, melynek révén nagyobb kapacitással tudják bővíteni az IATE magyar terminológiai adatbázisát. A BME mellett a Szegedi Egyetem is részt vett a projektben, amely a 2019/2020-es tanév őszi félévében valósult meg, Fischer Márta segítségével. A hallgatók a Magyar Nyelvi Osztály által meghatározott, repüléssel foglalkozó jogszabály kifejezéseit kivonatolták, oly módon, hogy ellenőrzés után feltölthető legyen az IATE adatbázisába. Az első együttműködést valamennyi résztvevő eredményesnek tartotta. A projekt értékelése után a DGT szeretné folytatni a programot a következő félévben, akár a többi érdeklődő egyetemet is bevonva.

A nap záróelőadását Szenthe János, az Európai Bizottság Fordítási Főigazgatóságának nyelvtechnológiai koordinátora tartotta, aki az eTranslation gépi fordítási szolgáltatást mutatta be néhány használati eset segítségével. A bemutató a használat menetét konkrét fordítási példákon szemléltette, de kitért az alkalmazás hátterére, specifikációira, a felhasználási lehetőségekre és a regisztráció mikéntjére is.

Az online konferencián elmaradtak a szekciók, de a közönség folyamatosan tudott írásban kérdéseket feltenni, és az előadások utáni kérdések-válaszok is lehetőséget adtak a nézők interaktív részvételére, a szakmai eszmecserére.